

Абай өлеңдері - адамды бұрок жағдан алмақтататын, халықадандық құндылықтарды асқақтатқан, рухани дамуға ұятпендірген еңбек.

Абай поэзиясының басты талабы - адам болу. Өз өлеңдерінде адамгершілік, адамдық, мейірімділік секілді адамни қасиеттердің өмір иімі екендігін қорытындылаған. "Сеніңіз" шығармасында "адамдық - алтын", - деп бекер айтпаған. Адамдықты бүкіл құндылықтарға қарсы тұра алатындығы мен адамның дауысы көтерініп келедігіне адамның көзіне ашыған. Білім мен ғылымға адамдық - нағандықты көлеңкесінен шығаратын негізгі қасиет. Абай халқының ит құсап бөрінің артына ере беруге қатты қана болған. Бүкілі таудан бұрок жағдан көрі ешкім бармаған адамдыққа шақырады. Жақындарына деген қамқорлық, қазаққа текке тән ерекше қарапайымдылық, үлкенге деген құрмет, жауапкершіліктің адамға жау болған ақынның осы өлеңінде сөз болады.

Мен үшін Абайдың "Байдың елі, қазақтың, байдың жұрты" өлеңі - өте мәңгі шығарма. Өйткені, ақын халқына қанша ашыған болса да, "сүйсіні" деген бір сөзімен бүкіл махаббатын жеткізе алған. Абай қазақтың қанша жерден нағанд болғанымен оның қаны екендігіне (өте терең жеткізе) ерекше көрсеткен. "Байдың жұрты", - дегенімен оның еліне сүйсінеушілігін байдай аламыз. Ақын өзінің махаббаты арқылы халқына адамдықты дәріптей алған.

Абайдың осы өлеңінің астарында Қытайлық мінез

көрінісі жатыр. Ақын халқына ренімі мен алғысын байланыстыра алған. Ұлттың жұмсақ мінезі, қарапайымдылығы мен бауырмалдылығын алай жолламағанына мәңгі болды. "Қызыл елім, қарағым, қайтқан жұртым" әлеуметте Төсей үкіметінің қазақ халқын қанша ұқса да, олардың берілгендігі және рухтарын жоғары ұстағандары айтқан көрініс тапқан. Ұлттың нағандықпен дос болуынан гөрі бауырмалдылық сақтап тұрғанын дағдыға қарағанда Абай поэзиясы - тұнып тұрған тұздық. (А) Ұлы ақынды оқыған әрбір жан ешқашан адалық жүйеліліктерді аяқпен таптамайды.